

Tremtinys

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

www.lpkts.lt

Trisdešimt šeštieji leidybos metai. Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

2024 m. gegužės 10 d.

Nr. 18 (1568)

Buvę tremtiniai – moralinė tautos atrama

Neseniai Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Jonavos filialas minėjo gražią sukaktį – 35 metai, kai buvusiems tremtiniams susibūrus į organizaciją, įsikūrė ir Jonavos skyrius, vėliau pervadintas į filialą. Į šventę susirinko gausus būrys Jonavos krašto buvusių tremtinių ir politinių kalinių, garbingų svečių iš LR Seimo, pasveikinti atvyko LPKTS valdybos pirmininkas Vladas Sungaila, Ukmergės filialo pirmininkė Aldona Kalesnikienė su nariais, Kauno filialo nariai, TS-LKD Jonavos skyriaus pirmininkė Jolita Peleckienė su pavaduotoju Justinu Rizgeliu, su buvusiais tremtiniais besibičiulaujantys ir daugelį darbų ir švenčių kartu organizuojantys skautai. Susirinkusieji dalijosi prisiminimais, dainavo tremtinių dainas, smagiai pasibuvo bendraminčių būryje.

Buvusius tremtinius tvirta draugystė sieja su Jonavos skautais

(keliamą į 2 psl.)

Paskutiniųjų Jūros būrio kautynių minėjimas

Raimondas MATEMAITIS.

Tremties ir rezistencijos muziejaus vedėjas

Tauragės tremties ir rezistencijos muziejus, dalyvaujant Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Tauragės filialo nariams, šauliams ir jaunesiems šauliams, buvo suorganizavęs paskutiniųjų Jūros būrio kautynių minėjimą.

Jonas Varkala, Antanas Stankus, Juozas Burneckis, Stasė Paleckienė, Stasė Vaitiekutė, Rimantas Stoškus, Raimundas Matemaitis muziejaus „šubertinės“ kiemelyje

(keliamą į 4 psl.)

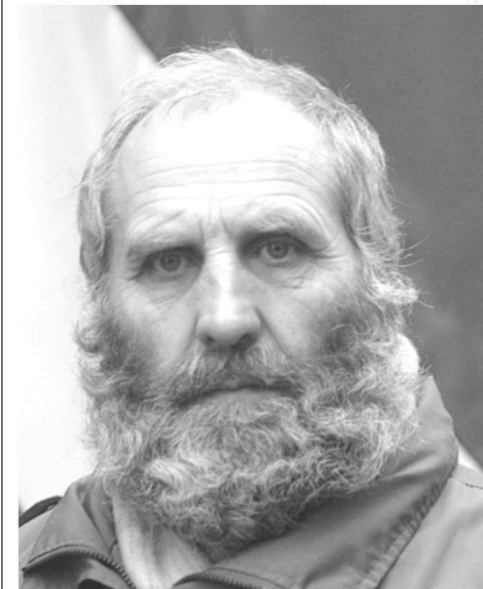
Minime Petro Cidziko 80-ąsias gimimo metines

Arvydas GELŽINIS.

LGGRTC istorikas

Petras Cidzikas gimė 1944 m. balandžio 25 d. Marijampolės aps., Krosnos valsč., Šeštokų k., ūkininkų šeimoje. Šeštokuose baigęs septynmetę mokyklą, 1958 m. persikėlė į Kauną. Čia mokėsi ir baigė Kauno 4-ąją statybos mokyklą, po to dirbo pagal specialybę Panevėžyje. Dvejus metus tarnavo sovietinėje armijoje. Grįžęs į Kauną, eksternu baigė vidurinę mokyklą. 1971 m. įstojo į Vilniaus universiteto Teisės fakultetą, mokėsi dvejus metus.

1973 m. vasario 16 d. buvo suimtas, pusę metų kalintas KGB tardymo izoliatoriuje ir tardomas. Buvo kaltintas už tai, kad daugino ir davė studentams skaityti „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką“. Nesugebėjus priversti prisipažinti dėl antisovietinės veiklos ir

Petras Cidzikas

dvasiškai palaužti, KGB iniciatyva jam paskirtas prievartinis psichiatrinis gydymas, nenurodant bausmės termino. Ketverius metus buvo kalinamas specialioje psichiatrinėje ligoninėje-kalėjime Černiachovske (buv. Įsrutyje), Kaliningrado srityje. Čia buvo ypač sunku: visą laiką tyčiojosi prižiūrėtojai, persekiojo, šmeižė žmonai ir tėvams, draudė su atvykusiais į pasimatymą artimaisiais kalbėtis lietuviškai, neleido rašyti lietuviškai laišku ir t. t. Vienas iš ten buvusių, anksčiau kalėjęs nacių konclageryje Osvencime, pasakojo, jog ten buvę lengviau negu Černiachovske. Beje, kalėjo kartu su žymiu disidentu ir Krymo totorių gynėju, generolu Piotru Grigorenko. Vėliau Petras pervežtas į Respublikinę psichoneurologinę ligoninę Naujojoje Vilnioje, kur dar pusę metų buvo „gydomas“ nuo antisovietinių pažiūrų.

(keliamą į 6 psl.)

Buvę tremtiniai – moralinė tautos atrama

(atkelta iš 1 psl.)

Jonavos krašto kultūros ir istorijos metraštininkas Vytautas Venckūnas pasidalijo įžvalgomis ir papasakojo tremtinių susibūrimo istoriją. Buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai Jonavoje pradėjo burtis į klubą prie Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio, tuoj po Kaune vykusio buvusių tremtinių suvažiavimo. 1988 m. lapkričio 6-oji yra oficiali klubo veiklos pradžia, vieta – tuometinė muzikos mokykla (dabar Janinos Miščukaitės meno mokykla).

„Dar jaunam Sąjūdžiui tai buvo stiprybės ir baimės prieš vietos sovietinius valdininkus atrama. Margaspalvių įsitikinimų buvo apstu. Taigi reikėjo rasti bendrą veiklos vardiklį, tikslą vardan kokios Lietuvos kovojama. Apie nepriklausomą Lietuvą kalbėjom neviešai, bet, rodos, nekalti himno žodžiai, tautinės vėliavos, tremtinių palaiškų grąžinimas vedė į tą nutylėtą tiesą – Lietuvos nepriklausomybę. Manau, kad didele dalimi išrautieji iš tėvynės prisidėjo, kad būtų sugrąžinta jų jaunystės

Lietuva“, – sakė Vytautas Venckūnas.

Jis įvardijo darbus, kuriuos nuveikė buvę tremtiniai kartu su sąjūdiečiais, padedant Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui. Tai – pokario partizaninio pasipriešinimo žūties vietų suradimas, pažymėjimas atminimo ženklais, Jonavos krašto buvusių tremtinių registracija ir nukentėjusiojo statuso suteikimas bei kiti. „Šiandien jau nekyla abejonių, kad pagerbiant kovotojus, žuvusius už Lietuvos nepriklausomybę, reikia būti memoriale prie

Neries, Kryžiaus Ramybės parke ar prie koplyčios miesto kapinėse. Tie ženklai yra jūsų nenuilstamos veiklos ženklai“, – pabrėžė V. Venckūnas.

Politiniais kalniais ir tremtiniais tampama iš begalinės meilės tėviškei, savo žemei, doram krikščioniškam būdui. Metraštininkas įvardijo žmones, kurie savo kilniais darbais tą meilę įrodė, būrė skyrių, nuveikė daug prasmingų darbų, buvo ir yra moralinė tautos atrama, tai: poetai Edmundas Simanaitis ir Liuda Puniškienė, rašytojai, Jonavos rajono garbės piliečiai, kunigas monsioras Vincentas Pranckietis ir Gediminas Ilgūnas, Vyčio Kryžiaus kavalierius Antanas Gabužis, nenuilstamoji metraštininkė Veronika Gabužienė, mokytojai Martinėnai ir kiti patriotai.

Prasmingus palinkėjimus Jonavos filialo buvusiems tremtiniams ir pirmininkei Irenai Tamoševičienei išsakė Seimo pirmininko pavaduotojai Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė ir Paulius Saudargas, Seimo nariai Jurgita Sėjonienė, Dalia Asanavičiūtė, Andrius Navickas, Angelė Jakavonytė. Gražius žodžius, padėkas už prasmingą veiklą ir bendrystei stiprinti dovanas įteikė LPKTS valdybos pirmininkas Vladas Sungaila, Ukmergės filialo pirmininkė Aldona Kalesnikienė ir kiti.

Irena Tamoševičienė visiems dalyvavusiems renginyje įteikė atminimo dovanėles.

„Tremtinio“ inf.
Raimundo Kaminsko nuotr.

Dainą „Žemėj Lietuvos qžuolai žaliuos“ dainavo visa salė

LPKTS valdybos pirmininkas Vladas Sungaila dėkoja Jonavos filialo pirmininkei Irenai Tamoševičienei už prasmingą veiklą

Buvusi ilgametė Jonavos filialo pirmininkė Veronika Gabužienė džiaugėsi, kad yra rami matydama tokį puikų jaunimą

LPKTS Kauno filialo delegacija, atvykusi pasveikinti bendraminčių

Skelbimas

Gegužės 22 d. (trečiadienį) 10 val. bus aukojamos šv. Mišios Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo bazilikoje už 1948 m. tremtinius maklakovicčius, išvežtus iš Marijampolės apskrities Gižu, Šunskų, Puskelnių, Igliaukos, Kazlų Rūdos, Ažuolų Būdos, Sasnavos.

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“!

Prenumerata priimama bet kuriame „Lietuvos pašto“ skyriuje, per „Lietuvos pašto“ laiškinių, paskambinus informacijos tel. +370 700 55 400, internetu „prenumeruok.lt“.

Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį.

Prenumeratos indeksas 0117.

1 mėn. – 4,48 Eur, 3 mėn. – 13,44 Eur,
6 mėn. – 26,88 Eur.

Šie rinkimai lems, ar ateis Rusija į jūsų kiemą

Parengė Gintaras MARKEVIČIUS

Šį savaitgalį vyks rinkimai – rinkime valstybės aukščiausią vadovą – Prezidentą. Turbūt dar nėra buvę tokių svarbių rinkimų, nes jie vyks karo Ukrainoje fone. Taigi, ką turime?

Vieno iš pretendentų į Lietuvos Respublikos Prezidento postą logotipas ne juokais panašus į... agresorių rusų kariaunos naudojamą karinės technikos žymėjimą – raidę „V“. Sakysite, sutapimas, bet minčių kyla įvairių... Na, o pasiklausius kandidatų kalbų LRT organizuojamose pretendentų diskusijose klausimų nekyla – kai kas iš tų pretendentų kalba atpažįstamomis Kremliaus propagandos klišėmis. Nieko nuostabaus – tik paskutinis mulktis nesupras, kad Maskva skyrė ypatingą dėmesį mūsų rinkimams: kadangi kaktomusą pulti NATO priklausančias šalis yra per daug rizikinga, Putinas investuoja į tų šalių visuomenių smegenų plovimą, kad galėtų įteigti bet kokią sau naudingą nuostatą ir prie valdžios vairo pastatyti „savus“. Jam jau pavyko „perimti“ Vengriją, Slovakiją, tad kuo mes blogesni? Pasikartosiu, tie prorusiški kandidatai atvirai neskelbia putinistinės propagandos, bet kryptis aiški.

Kitas, krentantis į akis dalykas – pigus populizmas. Jo apstu reklaminiuose kandidatų laikraštėliuose, kuriais užkištos daugiabučių pašto dėžutės, pasisakymuose per diskusijų laidas ir socialiniuose tinkluose. Nors filosofai ir poli-

tologai nepateikia aiškaus, populizmo esmę apibrėžiančio termino, dauguma šių politikų (ar pretendentų į politikus) triukšmą supranta kaip neatsakingų, neįvykdomų, ypač ekonominių, pažadų žarstymą. Jei koks nors kandidatas žada panaikinti banko paskolos palūkanas ar prisiekinėja priversiąs bankus dalytis milijoniniais pelnais – prieš jus paprasčiausias melagis, puikiai žinantis, kad to padaryti net teoriškai neįmanoma, tačiau daugybei eilinių žmonių, neturinčių žalio supratimo apie bankų veiklą, bet nuolat girdinčių negatyvias kalbas apie bankus, pažadai „susidoroti su plėšikais“ skamba viliojančiai.

Tiesą sakant, stebina žmonių naivumas – jau buvo žadėtojų pakelti algas ir pensijas, panaikinti mokesčius, pridėtinės vertės mokestį ir t. t., bet... nieko! O juk į valdžią prasimušę tie žadėtojai arogantiškai krovėsi sau milijonus, visas pastipusias kates sukardami ant konservatorių. Nepaisant to ir vėl liejasi jokia logika nepagrįsti pažadai!

Stebint kandidatų į LR Prezidento postą diskusijas, neapleidžia slogi nuojauta, kad pažangios, valstybės reikalus išmanančios visuomenės lūkesčiai, jog bus išrinktas demokratinės pasaulėžiūros kandidatas, nepasiteisins dėl paprastos priežasties: tokius lūkesčius atitinkantys kandidatai yra keturi (G. Nausėda, I. Šimonytė, D. Žalimas, iš dalies ir G. Jeglinskas), taigi ir juos remiančių

rinkėjų balsai išsibarstys keturiuose kandidatūrose, o štai jų oponentai (vadinkime reiškinius tikrais vardais – prorusiški ir populistai) tik dėl akių vaizduoja oponuojantys vienas kitam, bet jų rinkėjams bus pasakyta, už kurį konkrečiai reikia balsuoti. Štai ir turėsime bėdą ant visos Lietuvos!

Ir dar – referendumas dėl pilietybės išsaugojimo: „taip“ pasakykime Lietuvos pilietybės išsaugojimui, įgijus draugiškos Lietuvai valstybės pilietybę. Pasakydami „ne“, atimsime iš Lietuvos jos išsiviją, kuri, kaip parodė mūsų valstybės istorija, kartais būna vienintelis balsas į laisvąjį pasaulį, reikalaujantis nepripažinti Lietuvos okupacijos ir grąžinti jai laisvę. Išsivija – tai Bernardas Brazdžionis, Marius Katiliškis, Stasys Lozoraitis... Prieš keletą metų Lietuvoje buvo išleista Lietuvos istoriko, humanitarinių mokslų daktaro, profesoriaus Juozo Skiriaus knyga „JAV lietuvių darbai Lietuvai 1918–2018 m.“. Autorius pabandė šiame leidinyje apžvelgti, kokius darbus per šimtmetį „vardan tos Lietuvos“ nuveikė už Atlanto gyvenantys lietuviai. „Išsivijai naudojo ir naudoja pačias įvairiausias paramos formas: finansinę – pinigines aukas, perlaidas; ekonominę – bandymas su savo kapitalu ir patirtimi įsilieti į Lietuvos ūkį; pašalpinę – siunčiami daiktai, pramoninės prekės, maisto produktai, vaistai ir pan.; propagandinę – demonstracijos, mitin-

gai, pasisakymai spaudoje, per radiją ir televiziją; politinę – susitikimai su JAV prezidentais, senatoriais ir Kongreso atstovais Lietuvos klausimu; kultūrinę – meno dirbinių dovanojimas Lietuvos muziejams, knygų – bibliotekoms, organizacijų ir žymių išsivijos veikėjų dokumentų rinkinių perdavimas archyvams. Pagaliau JAV lietuviai profesoriai ir mokytojai talkino Lietuvos švietimui. O kur dar mūsų tautiečių paaukotas laisvalaikis dalyvaujant įvairiuose tautiniuose renginiuose ir ypač savanoriaujant – renkant aukas, pakuojant daiktus siuntimui į Lietuvą ir pan. (...) Lietuvai ir jos žmonėms ši parama iš užsienio tam tikru laikotarpiu dažnai buvo vienintelė (ypač atkuriant Lietuvos valstybingumą XX a. pradžioje ir pabaigoje). Išsivija visuomet buvo pirmoji, ištiesusi pagalbos ranką. Ši parama, jutau, nuširdi ir turinti tikslą padėti savo Tėvynei, savo artimiesiems, be jokios gražos. Išsivijos tautinis idealizmas nusverdavo materialinius išskaičiavimus,“ – pasakojo apie savo knygą istorikas J. Skirius.

Tad nepamirškime, kad mūsų išsivija gyvena ne tik už Atlanto, ir kad jos nuopelnai Lietuvai ne ką mažesni. Su-praskime – Kremlius svajote svajoja, kad savo rankomis mes nukirstume ryšius su išsivija, atimdami iš jos Lietuvos pilietybę, t. y. neleisdami jos išsaugoti išvykus gyventi į draugišką Lietuvai šalį ir įgijus tos šalies pilietybę.

Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) partizanų ženklas

Eugenijus PEIKŠTENIS

1944 m. Sovietų sąjungai antrą kartą okupavus Lietuvą, dešimtys tūkstančių Lietuvos patriotų stojo į kovą su okupantais. 1944–1945 m. miškuose susitelkė apie 30 tūkst. ginkluotų kovotojų. Dauguma ginkluotos kovos kelią pasirinko sąmoningai, pasiryžę kovoti tol, kol bus atkurta nepriklausoma Lietuvos valstybė. Tik susikūrę nedideli partizanų būriai ėmė jungtis į stambesnius dalinius, vėliau – į apygardas. Apygardą sudarė rinktinės, šios skirstėsi atskiruose regionuose į kuopas, grupes, batalionus, rajonus (vėliau – tėvūnijas), būrius, skyrius. Savo veiklą partizanų junginiai reglamentavo atitinkamais statutais ir taisyklėmis. Partizanai vilkėjo karines uniformas su skiriamaisiais apygardų ar rinktinių ženklais.

Nors pasipriešinimas ir silpo, 1949 m. vasario mėn. įvykusiame Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) steigiamajame posėdyje partizanams pavyko suvienyti visas Lietuvoje veikusias ginkluotas pajėgas į vieną organizaciją, sudaryti bendrą pasipriešinimo vadovybę, o vasario 16 d. priimti deklaraciją, kurioje skelbiama, kad aukščiausia teisėta valdžia Lietuvoje yra partizanų vadovybė, o jų kovos tikslas – atkurti nepriklausomą demokratinę Lietuvos Respubliką.

Įsteigus LLKS, toliau buvo siekiama įvesti bendrą visiems Lietuvos partizanams skiriamąjį partizano ženklą. Pastangos tai padaryti buvo ir anksčiau: Bendro demokratinio pasipriešinimo sąjūdžio (BDPS), veikusio iki LLKS

įkūrimo, prezidiume buvo svarstyta vieningo ženklo sukūrimo klausimas.

1949 m. birželio 12 d. LLKS Visuomeninės dalies Tautinio skyriaus viršininkas Bronislovas Liesis-Naktis pateikė LLKS Tarybos prezidiumo pirmininkui Jonui Žemaičiui-Vytautui raportą Nr. 129 dėl konkursui siunčiamo partizanų ženklo projekto ir parengtų brėžinių. Rugpjūčio 1 d. įvykusiame LLKS Tarybos prezidiumo posėdyje, kuriame dalyvavo prezidiumo nariai Juozas Šibaila-Merainis, Leonardas Vilhelmas Grigonis-Užpalis, Petras Bartkus-Žadgaila ir B. Liesis-Naktis, nutarta partizano ženklu paskelbti B. Liesio-Nakties pasiūlytąjį.

Šis ženklo projektas buvo pasirinktas dėl kelių priežasčių. 1952 m. LLKS Rytų Lietuvos leidinyje „Aukštaitis“ publikuotame J. Šibailos-Merainio straipsnyje „LLKS partizano ženklas“ rašoma, kad kitų projektų buvo atsisakyta dėl šių priežasčių: „Dėl detalių smulkumo sunkiai pagaminamas, mūsų sąlygomis nepraktiškas, nepatvarus“, (...) „vieni jų atstovavo daugiau meno reikalavimus, antri – realumą“. „Apsistota prie Vyčio Kryžiaus. Meninė pusė pareikalavo jo stilizuoto“. Straipsnyje aprašomos ir ženklo spalvų prasmės: „Spalvų klausimui atstovavo dvi: plieninė – stiprybės, juoda – slaptumas (...). Aukščiausias pasišventimas – kraujo auka – ženkle išsakyta raudona gija“. „Ženklo pagrindu žalia spalva imta šiuo motyvu: kiek žalio kaimo lietuviška dvasia lėmė LLKS kilimą, lemia šio

sąjūdžio išsilaikymą, tiek amžiais nuo priešo valios lietuvių globojusi žaliųjų giria ir pr. [partizanų, – E. P.] pagrindinį prieglobstį teikia“.

1949 m. spalio 10 d. LLKS Tarybos prezidiumo pirmininkas J. Žemaitis-Vytautas pasirašė įsakymą Nr. 201 dėl B. Liesio-Nakties parengto partizano ženklo aprašymo, dėvėjimo taisyklių ir nurodymo jais vadovautis. Prie šio įsakymo buvo du priedai: ženklo aprašymas ir jo dėvėjimo taisyklės bei partizano ženklo brėžinys. Po įsakymo pasirašymo, jo nuorašai buvo išsiųsti į visas partizanų sritis, apygardas ir šis ženklas tapo privalomas dėvėti visiems Lietuvos partizanams. B. Liesio-Nakties parengtas partizano ženklas įsigaliojo praėjus dviem mėnesiams po jo autoriaus žūties 1949 m. rugpjūčio 13 d. Užpelkių miške... Minėtame J. Šibailos-

Merainio straipsnyje rašoma: „Ženkla rengdamas visą jaunatvišką – lietuvišką dvasią išsakė a. a. pr. (amžiną atilsį partizanas – E. P.) Naktis. Prieš jo nemarų atminimą nulenkiamie galvas ženklo nešiotojai. Jis karžygiu savo pareigą atidavė Tėvynei“.

Partizaninis karas truko beveik 10 metų. Su ginklu pasipriešinime dalyvavo ne mažiau kaip 50 tūkst. žmonių. Visame pasipriešinimo judėjime, kaip pagrindžio organizacijų nariai, rėmėjai dalyvavo apie 100 tūkst. Lietuvos gyventojų. Šiame kare žuvo per 20 tūkst. partizanų.

Prasminga ir svarbu šio ženklo nešiotojų kapus pažymėti B. Liesio-Nakties sukurtu, LLKS Tarybos prezidiumo pirmininko J. Žemaičio-Vytauto patvirtintu ir Lietuvos laisvės kovotojų dėvėtu Partizanų ženklu.

Skelbimai

Gegužės 19 d. (sekmadienį) 17 val. kviečiame dalyvauti Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dienos minėjime bei Adolfo Ramanausko-Vanago premijos įteikimo iškilnėse Varėnos kultūros centre, LGRTC ir Varėnos rajono savivaldybės inicijuoto antkapinio ženklo, skirto Lietuvos partizanų kapams žymėti, parodos „Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) partizanų ženklas. 1949“ pristatyme. Koncertuos Povilas Meškėla.

***

Gegužės 19 d. (sekmadienį) įvyks LPKTS Šilalės filialo 35-mečio minėjimas ir atskaitinė-rinkiminė konferencija. 12 val. šv. Mišios už žuvusius Lietuvos laisvės gynėjus, politinius kalinius ir tremtinius bei mūsų bendruomenės narius Šilalės Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčioje. Po šv. Mišių renginys vyks Šilalės Kultūros centro fojė. Atskaitos, rinkimai, pranešimai, meninė programa, bendravimas prie arbatos, kavos puodelio.

LPKTS Šilalės filialo pirmininkė Teresė Uksienė

Paskutiniųjų Jūros būrio kautynių minėjimas

(atkelta iš 1 psl.)

Lietuvos partizanai, kovoję su sovietiniais okupantais vakarinėje dabartinio Tauragės rajono ir pietinėje Šilalės bei rytinėje Šilutės rajono dalyse daugiausia priklausė Jūros būriui. Šis pavadinimas būriui buvo dažniausiai naudojamas. Sovietinės okupacijos pradžioje 1945–1947 m. šis būrys buvo

čių ir Vainuto seniūnijų paribys), partizanavo nuo 1949-ųjų.

Tremties ir rezistencijos muziejus paminėjo paskutinį Jūros būrio mūšį balandžio 12 dieną. Pirmiausia memorialie prie Tremties ir rezistencijos muziejaus šauliai, jaunieji šauliai ir buvę tremtiniai uždegė žvakučių ir padėjo gėlių. Po to visi vyko į Žygaičius, kur

Minėjimo dalyviai – jaunieji šauliai

vadinamas trečios kuopos antruoju būriu, vėliau buvo vadinamas Bijūnų būriu pagal vado Stasio Sadausko slapyvardį, dar vėliau Žalgirio būriu, pagal vado Vinco Stonio slapyvardį. Būrio istorija, prasidėjusi 1945 m., baigėsi 1954-ųjų pavasarį, paskutiniu metu partizanų mūšiu su okupantams tarnaujančiais kolaborantais sribais.

1954 m. kovo 29 d. sovietinio saugumo patikėtinis pranešė, kad partizanai yra Pagėgių rajono Putokšlių kaime, Onos Marozienės sodyboje. Tą pačią dieną apie 21 valandą sodyba apsupama. Marozienės šeimos nariams leista iš namo išeiti. Išskviečiama daugiau čekistų. Suvaziuoja sribai iš Tauragės, Šilutės ir Pagėgių rajonų. Tankiai apsupę sodybą nutarė laukti ryto. Kovo 30-ąją, apie 10 valandą, partizanus sunaikinti patikėta Pagėgių sribams. Paleidžiama pragariška ugnis, sproginėja pro langus mėtomos granatos. Žuvo Vincas Bučinskas, Stasys Jakštas-Karžygys ir Antanas Šimašius-Radvila. Jų kūnai išniekinti Pagėgiuose. Partizanų drabužiai buvo sudraskyti, manoma, kad taip padarė patys partizanai, kad jų uniformų prieš kovos draugus nepanaudotų sovietiniai saugumiečiai.

Vincas Bučinskas, partizaninio slapyvardžio neturėjo. Gimęs 1933 m., partizanų tapo 1953-aisiais. Stasys Jakštas-Karžygys, gimęs 1908 m. Stokaičiuose, dabar Žygaičių seniūnijai priklausantis kaimas, partizanas nuo 1950 m. Antanas Šimašius-Radvila, paskutinis Jūros būrio vadas, gimęs 1926 m. Lapkasių kaime (dabar Žygai-

prie minėjimo dalyvių prisijungė Žygaičių gimnazistų grupė su istorijos mokytoja. Žygaičių Sv. Apaštalo Petro ir Pauliaus bažnyčioje aukotos šv. Mišios už žuvusius partizanus. Po jų renginio dalyviai nuvyko prie Putokšlių kaime Jono Ozgirdo pastatyto kryžiaus, netoli kurio vyko paskutinis partizanų mūšis. Buvo uždegta žvakių ir padėta gėlių, pasisakė LPKTS Tauragės filialo pirmininkas Antanas Stankus ir viena iš žuvusiųjų artimųjų. Krašto apsaugos savanorių pajėgų 307 Tauragės kuopos kariai žuvusių partizanų atminimą pagerbė šūvių salvėmis.

Pagerbė paskutinį Jūros būrio mūšį, renginio dalyviai vyko į Žygaičių seniūnijos Margiškių kaimą, kur neseniai buvo pastatytas atminimo ženklas 1953 m. vasario 28 d. didvyriškai žuvusiam Jūros būrio vadui Petru Rokaičiui-Mindaugui. Atminimo ženklo pastatymą inicijavo Tauragės krašto muziejus „Santaka“, finansavo Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras. Padėjo pastatyti Žygaičių seniūnija. Naujai pastatytą atminimo ženklą pašventino Žygaičių klebonas Tomas Domarkas, žuvusių partizanų šūvių salvėmis pagerbė Krašto apsaugos savanorių pajėgų 307 Tauragės kuopos kariai. Prie atminimo ženklo buvo padėta gėlių ir uždegta žvakių. Tremties ir rezistencijos muziejaus vedėjas R. Matemaitis papasakojo apie partizaną Petrą Rokaitį-Mindaugą, kalbėjo Žygaičių seniūnė Lina Baziliauskienė ir LPKTS Tauragės apskrities koordinatorius Jonas Varkala.

Skelbimas

Gegužės 25 d. (šeštadienį) 11 val. Radviliškio greitosios medicinos pagalbos salėje (Gedimino g. 9) įvyks LPKTS Radviliškio filialo metinis ataskaitinis susirinkimas. Jeigu dėl kvorumo susirinkimas neįvyktų, pakartotinas susirinkimas su ta pačia darbotarke ir toje pačioje vietoje vyktų birželio 8 d. **11 val.** Išklauskysime filialo valdybos ir Revizijos komisijos ataskaitas, aptarsime filialo reikalus, galėsite sumokėti nario mokesį, pabendrausime prie arbatos puodelio. Koncertuos buvusių tremtinių choras „Vermė“.

LPKTS Radviliškio filialo valdyba

Sveikiname

Nuoširdžiai sveikiname LPKTS tarybos pirmininkę **Vincę Vaidevutę MARGEVIČIENĘ 75-ojo** gimtadienio proga. Linkime neblėstančios energijos, geros sveikatos, artimųjų supratimo bei meilės, dar daug gražių akimirų ir prasmingų sumanymų. Telydi Jus Švč. Mergelės Marijos globa tolesniame gyvenimo kelyje.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos vadovai ir bendruomenės nariai

***

Garbingo **90-ojo** jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusį politinį kalinį, ilgametį Šiaulių filialo tarybos narį **Klemensą ARLINGEVIČIŲ** ir linkime stiprios sveikatos, ilgų ir džiaugsmingų metų, Aukščiausiojo globos.

LPKTS Šiaulių filialas

***

Nuoširdžiai sveikiname LPKTS Utenos filialo pirmininkę **Jarūnę KANDRATAVIČIENĘ 75-ojo** gimtadienio proga. Laikas eina, o su juo ir Jūs žengiate gyvenimo keliu. Svarbiausia – išgyventi kuo daugiau laimingų akimirų. Linkime geros sveikatos, daug prasmingų idėjų ir sėkmingo jų įgyvendinimo. Aukščiausiojo Jums globos!

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos bendruomenė

Zuzanai Peckienei – 100 metų

Zuzana gimė ir augo Pašulių k., Rumšiškių valsč. Keturis skyrius baigė Kieliškių mokykloje. Šeimoje augo trys broliai ir dvi seserys. Į tremtį pateko būdama 24 metų.

žiavo į Maskvą. Iš ten grįžo į Lietuvą. Prie Aušros vartų ketino atsiveikti, bet ten sustabdė kareiviai ir apklausė. Merginos pamelavo, kad eina į Lukiškių kalėjimą aplankyti giminių. Zuzana vyko į Kaišiadoris, o likusį kelią ėjo pėsčiomis pas seserį. Grįžusi į namus, rado juos suniokotus.

Apsistojo Aukštadvarėje. Šeimininkė Stasė kaimynams sakė, kad Zuzana jos pusseserė. Po kiek laiko buvo įskūsta. Apsilankė enkavėdistas ir, kaip tyčia, tas pats, kuris vežė pirmą kartą. Septynis mėnesius buvo kalėjime, po to išvežė į Vilnių. Po trijų parų vėl grąžinta į Sibirą.

Tremtyje susituokė su Vytu. Susilaukė dviejų vaikų – Dalytės ir Eugenijaus. Pasklidus kalboms,

kad galima grįžti į Lietuvą, rašė prašymą. Grįžusi į Lietuvą, apsigyveno Domeikavoje, Kauno rajone. Tada vaikams buvo po septynerius metus. Domeikavoje dirbo ir statėsi namą, eidavo į bažnyčią, giedodavo laidotuvėse. Labai mėgo dainuoti. Augino daug gėlių. Po vyro ir sūnaus mirties keldavosi šeštą rytą ir puoselėdavo gėlynus. Labiausiai patiko auginti hortenzijas. Dabar gėles mato tik pro langą, nes į lauką nebeišėina. Nors Zuzanai šimtas metų, bet stengiasi krutėti po namus ir džiaugtis gyvenimu.

Gražaus **100-ojo** jubiliejaus proga **Zuzaną Peckienę** pasveikinti atvyko LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas ir LPKTS Kauno rajono Domeikavos filialo pirmininkas Irenijus Šmidtas. Buvusių tremtinių bendruomenės vadovai jubiliatei palinkėjo džiugių akimirų artimųjų rate, gražių, saulėtų dienų, puikios sveikatos.

„Tremtinio“ inf.

Su jubilate LPKTS pirm. Gvidas Rutkauskas (dešinėje)

Buvo 1948 m. gegužės mėnuo. Traukinys vyko iš Kaišiadorių, o į ten atvažiavo savo pakinkytu arkliu. Po ilgos kelionės atvyko į Krasnojarską ir tris dienas laukė garlaivio. Plaukė Jenisiejaus upe. Tremties vieta buvo Gorodokas. Pastatai buvo prastos būklės barakai. Matėsi, jog ir anksčiau ten gyveno kalintys žmonės. Visus suvarė gyventi po šešias šeimas. Barakai buvo pilni blakių. Dvejų metų brolio sūnų Šarūną guldydavo palei sieną ir jį sukašdavo labiausiai.

Zuzana buvo išsiųsta dirbti į taigą. Vaikai ir senoliai liko barakuose. Iš pradžių genėdavo medžių šakas, po to dirbo su nupjautais medžiais. Kad galėtų dirbti, pirmiausia nusivalydavo sniegą. Tinkamam darbui drabužių ir batų neturėjo. Darėsi iš drobių „čempes“, o vėliau nusipirko „čeverykus“ (sugarstomus batus), dar vėliau – veltinius.

Po metų su drauge sugalvojo bėgti. Ėjo per taigą iki geležinkelio ir nuva-

Lietuvos laisvės kovos sąjūdis ir jo vykusio suvažiavimo nuotrupos

Zigmas TAMAKAUSKAS

Balandžio 27 dieną Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos salėje įvyko Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) suvažiavimas.

LLKS turi savo istoriją. Šiek tiek žvilgtelėkime į ją. Ji susijusi su Lietuvoje vykusiu partizaniniu karu, siekiu atkurti Lietuvos nepriklausomybę. Kovos sąjūdis tuomet jungė Tauro, Dainavos, Prisikėlimo, Didžiosios kovos, Kęstučio ir Vyties partizanų apygardas. Pats „Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio“ pavadinimas buvo patvirtintas Minaičiuose 1949 m. vasario mėn. vykusiam pirmame Lietuvos partizanų vadų suvažiavime. Suvažiavimas LLKS Tarybos prezidiumo pirmininku vienbalsiai išrinko Lietuvos kariuomenės karininką Joną Žemaitį-Vytautą, ėjusį šias pareigas iki jo suėmimo 1953 m.

Prisimintina, kad šio suvažiavimo metu – vasario 16 dienos posėdyje buvo priimta garsioji Deklaracija, kuri sudarė teisinį ir politinį ginkluoto pasipriešinimo sovietiniam okupantui pagrindą.

Lietuvos laisvės kovos sąjūdis atkurtas 1990 metais, atkūrus Lietuvos nepriklausomybę. 1995 m. Sąjūdžio Prezidiumo pirmininku buvo išrinktas Vyčio kryžiaus kavalierejus, šaulys ir ateitininkas, buvęs Tauro apygardos partizanas dim. pulkininkas Jonas Čeponis-Vaidevutis. Štabo viršininku išrinktas taip pat buvęs partizanas, Vyčio kryžiaus kavalierejus, dim. mjr. Vytautas Balsys-Uosis. 2004 m. jo pavaduotoju tapo Lietuvos laisvės kovų dalyvis, ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ kavalierejus dim. vyr. lt. Zigmas Tamakauskas. 2019 m. mirus Vytautui Balsiui, LLKS štabo viršininko pareigas ėjo Lietuvos kariuomenės kūrėjas, karys savanoris dim. mjr. Gediminas Reutas.

LLKS Prezidiumo pirmininkas Jonas Čeponis dėl sunkios ligos negalėdamas eiti savo pareigų, 2019 m. paprašė jį pavaduoti Giedrių Gatavecką, įpareigodamas šį rūpintis monsinjoro Alfonso Svarinsko idėjos įgyvendinimu – Lietuvos partizanų memorialo statyba Kryžkalnyje.

Dabartinio LLKS gretos gerokai susiaurėjusios, daugelis iš jo aktyvių narių jau ilsisi Viešpaties namų buveinėje. Tačiau LLKS tikslas išliko: saugoti Lietuvos nepriklausomybę, saugoti ir puoselėti jos istorinę atmintį, mūsų tautos dvasines ir materialines vertybes, laisvės kovotojų atminimą, žadinti ir palaikyti žmonių širdyse patriotinę nuostata, skatinti vis geresnį savo Tėvynės pažinimą, laisvės kovų istoriją. Sąjūdį šiek tiek papildė nauji nariai, pripažįstantys LLKS įstatus, ir jo rėmėjai.

Vykusio Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio suvažiavimo salė pasipuošė įneštomis mūsų valstybės ir LLKS vėliavomis. Pagarbiai sugiedotas Lietuvos himnas. Suvažiavimui pirmininkauti išrinkti dim. mjr. Gediminas Reutas ir vyr. lt. Zigmas Tamakauskas. Atskaitinį pranešimą pristatė ėjęs LLKS pirmininko pareigas Giedrius Gataveckas, pažymėjęs sėkmingą Lietuvos partizanų memorialo Kryžkalnyje dalinį užbaigimą, apgailestaudamas dėl likusios memorialo dalies – informacinio centro

įrengimo stabtelėjimą dėl lėšų nebuvimo ir valdžioje esančių abejingumo, pagyrė štabo veiksmingą darbą.

Vykusiose diskusijose aktyviai dalyvavo Vida Narmontienė, Martina Bikuličienė, Danguolė Urbonienė, Saulius Černa ir kiti suvažiavimo dalyviai.

LLKS suvažiavimo dalyviai Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos salėje

LLKS pirm. Giedrius Gataveckas

Kalbėjęs Saulius Černa kritikavo Seimą už nenorą pasmerkti komunistų partiją, kaip nusikalstamą, pažymėjęs esamas jėgas, norinčias suniekinti, nesant tikrų įrodymų, kai kuriuos tikrus Lietuvos patriotus – laisvės kovų dalyvius. Kritikavo Pasvalio rajono valdžią už Jakūbonių kaimo kapinaitėse esančius apleistus partizanų, žuvusių 1945 m. Ažagų-Eimuliškių kautynėse su sovietų kariauna, kapus.

Gediminas Reutas pasidžiaugė, kad dalyvauta rastų užkastų partizanų palaikų palaidojimo išskilmėse, pageidavo, kad LLKS veikloje dalyvautų daugiau jaunimo, kad vietų savivaldybės geriau prižiūrėtų laisvės kovotojų kapus, jų atminimui pastatytus paminklus, kad čia ryškiau pasireikštų ir mokyklų bendruomenės.

Zigmas Tamakauskas kalbėjo apie jaunimo patriotinį ugdymą, prisimindamas savo buvusio dėstytojo universitete akademiko Zigmo Zinkevičiaus žodžius, kad prieškarinėje Nepriklausomoje Lietuvoje mokiniai buvo ugdomi patriotine dvasia, pakėlusia jaunimą vėliau priešintis į mūsų kraštą įsiveržusiems okupantams, dabar – mokyklose daugiausia kalbama tik apie pilietiškumą...

Šiuos įžymaus akademiko pasakytus žodžius turėtų išgirsti ir šiandieni-

niai valdžios žmonės, nustatydami jaunimo auklėjimo ir ugdymo gaires. Kai kurie vadinamieji Lietuvos piliečiai neturi jokios patriotinės dvasios, palaikydami net mūsų valstybei priešiškas jėgas. Dažnai patriotizmo ar tautinės savimonės turėjimo, kaip ir valstybinės

maž, rašomi ne pagal tarimą, bet pagal jų „autentišką“ išvaizdą, griauančią lietuvių kalbos tarseną. Seime Laisvės frakcijos atstovė pasiūlė leisti moteriškų pavardžių galūnes rašyti su raide „a“. Tai prieštarautų įprastiniams moterų pavardžių darybos principams. Dar siūloma įteisinti diakritinius ženklus asmenvardžių rašymo dokumentuose. Toks įteisinimas sukeltų pavojų bendrinei lietuvių kalbai, pačiam lietuvių kalbos savitumui.

Apie mūsų kalbos skurdinimą ne sykį rašyta bei kreiptasi į valdančiuosius ir kalbos oficialius saugotojus bei tvarkytojus. Atsakydama į tai, Valstybinės kalbos inspekcija ir komisija demonstruoja savo bejėgiškumą.

Pasibaigus diskusijoms, pirmininkaujantis susirinkimui Zigmas Tamakauskas pateikė projekcinę rezoliuciją dėl valstybinės kalbos vartojimo ir siūlymą dėl Vilniaus Salomėjos Neries gimnazijos vardo ir gatvių pavadinimo pakeitimo. Visi suvažiavimo dalyviai rezoliucijai ir siūlymui pritarė. Vida Narmontienė, atstovavusi ir Lietuvos politinių kalinių bei tremtinių sąjungai, patarė rezoliuciją bei siūlymą nusiųsti ir Respublikos Prezidentui. Pakilusios rankos šiam pasiūlymui pritarė.

Vienbalsiu suvažiavimo dalyvių pritarimu Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio pirmininku buvo išrinktas Giedrius Gataveckas, štabo viršininku – dim. mjr. Gediminas Reutas, jo pavaduotoju – dim. vyr. lt. Zigmas Tamakauskas. Į LLKS tarybą vietoj atsistatydinusios LRS narės Angelės Jakavonytės išrinkta žinomo partizano, Laisvės premijos laureato Bronislovo Juospaičio-Direktoriaus, mirusio 2021 m., duktė panevėžietė Danguolė Urbonienė.

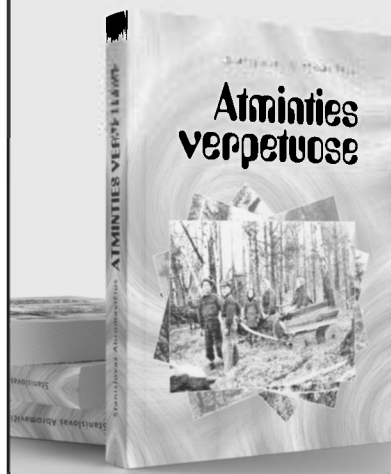
Palinkėta suvažiavimo dalyviams aktyviai dalyvauti gegužės 12 dieną Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimuose ir referendume dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 12 straipsnio pakeitimo.

Vidos Narmontienės nuotr.

Gegužės 22 d. (trečiadienį) Vilniuje minėsime 76-ąsias 1948 metų trėmimo metines, kodiniu pavadinimu „Pavasaris“. **12 val.** šv. Mišios Šv. Apaštalų Jokūbo ir Pilypo bažnyčioje. **13 val.** susikaupimo valanda prie paminklo sovietinės okupacijos aukoms atminti (Aukų g. 1). Organizatoriai: Vilniaus politinių kalinių ir tremtinių bendrija, LPKTS Vilniaus skyrius. Maloniai kviečiame dalyvauti.

Kviečiame aukoti

Neseniai mus pasiekė nauja Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos išleista 288 psl. knyga „Atminties verpetuose“. Joje publikuojama dvidešimt penkios LPKTS veiklos, partizaninio karo, tremties istorijos, spausdinama daug nuotraukų. Knyga bus platinama sąjungos nariams, naudojama mūsų prezentacijai, taip pat dovanojama mokykloms, pilietiškumą ugdančioms organizacijoms.

Prašome skaitytojų pagal galimybes paaukoti knygos leidybinėms išlaidoms. Aukotojai sulauks ne tik padėkos, bet ir gaus knygą su jos autoriaus, rašytojo Stanislovo Abromavičiaus autografu. Primename, mūsų sąskaitos Nr. LT18 7044 0600 0425 8365.

Būsime labai dėkingi.

**LPKTS valdybos pirmininkas
Vladas Sungaila**

Minime Petro Cidziko 80-ąsias gimimo metines

(atkelta iš 1 psl.)

Černiachovsko ligininėje-kalėjime patirtas smurtas atvedė P. Cidziką į žmogaus teisių gynėjų būrį. 1978 m. jis įsijungė į Antano Terlecko įkurtos Lietuvos laisvės lygos veiklą ir pasirašė „45 pabaltiečių memorandumą“, skirtą didžiųjų Vakarų valstybių vadovams, atkreipiant jų dėmesį į prieš 40 metų sudarytą sandėrį tarp hitlerinės

P. Cidzika Černiachovsko ligininėje-kalėjime. 1976 m. vasara. Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių

Vokietijos ir stalininės SSRS, dėl kurio trys Baltijos šalys neteko nepriklausomybės. 1979 m. pabaigoje, suėmus jo bendražygius A. Terlecką ir Julijų Sasnauską, kartu su kitais disidentais kreipėsi į SNO generalinį sekretorių Kurtą Valdhaimą, SSRS Generalinį prokurorą Romaną Rudenką ir „Amnesty International“ organizaciją, kad informuotų Vakarų visuomenę apie stiprėjančias politines represijas Lietuvoje.

1980 m. gruodžio 16 d. dalyvavo Aukščiausiąjame teisme antisovietinė veikla kaltintų Vytauto Skuodžio, Gintauto Iešmanto ir Povilo Pečeliūno viešame teismo posėdyje, iš kurio jį šturkščiai išvarė milicininkai. Kitą dieną į šio teismo pastatą pareigūnų buvo visai neįleistas, nuvežtas į Lenino r. milicijos skyrių, ten visą dieną tardytas. Čia vyr. leitenantas Stepanovas pareiškė: „Gaila, kad nėra Stalino“. Po to Vilniaus m. liaudies teismas jį nu teisė už viešosios tvarkos pažeidimą 15 parų kalėti. Atlikęs bausmę nebuvo paliktas ramybėje – 1981 m. vasario 9 d. milicijos pareigūnai iš darbovietės jį nuvežė į Lenino rajono milicijos skyrių, o iš ten greitosios pagalbos automobiliu su milicijos palyda – į psichoneurologinę liginę Vasaros g. 5. Motyvuota, esą P. Cidziko veiksmai „kelia visuomenės susirūpinimą“.

Protestuodami dėl tokio valdžios savivaliavimo ir žmogaus teisių panikinimo Lietuvos laisvės kovų dalyviai Nijolė Sadūnaitė, Leonora Sasnauskaitė, Kęstutis Subačius, Romaldas Ragaišis ir kt. 1981 m. vasario 14 d. kreipėsi į LSSR Sveikatos apsaugos ministrą bei respublikos prokurorą teigdami: „Petras Cidzika užsitraukė KGB nemalonę dėl savo religinių ir tautinių įsitikinimų. O kai kurie tarybiniai psichiatrai, Hipokrato priesaika išpareigoję vadovautis savo darbe tik sąžine ir humaniškumu, dabar imasi „gydyti“ sveiką žmogų nuo įsitikinimų. Ar ne taip „gydė“ kalinius nacių gydytojai, nusipelnę pasaulio visuomenės bei

tarptautinės teisės pasmerkimo ir bausmės? Mes žinome P. Cidziką kaip sveikos psichikos, dorą žmogų. Ši prievarata ir susidorojimas su psichiškai sveiku žmogumi – didžiausias nusikaltimas visuomenei. Todėl reikalaujame P. Cidziką tuojau paleisti iš psichoneurologinės liginės.“ Protestą LKP Centro komitetui dėl P. Cidziko priverstinio laikymo psichiatrinėje liginėje

P. Cidzika neša kryžių Maskvoje. 1990 m. rugsėjo 12 d. Zenono Nekrošiaus nuotrauka. Iš svetainės Bernardinai.lt

P. Cidzika (kairėje) ir Algimantas Andreika pradėjo bado akciją, reikalaujanti paleisti politinius kalinius ir išvesti iš Lietuvos okupacinę kariuomenę. Gedimino (Katedros) aikštė. Vilnius, 1988 m. rugpjūčio 20 d. Viktoro Kapočiaus nuotr.

taip pat parašė Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komiteto nariai. Šie protestai turėjo atgarsį Vakaruose. Po mėnesio P. Cidzika iš liginės buvo paleistas ir toliau tęsė veiklą.

P. Cidzika kartu su A. Terlecku, Vytautu Bogušiu ir N. Sadūnaite inicijavo ir surengė 1987 m. rugpjūčio 23 d. Vilniuje, prie Adomo Mickevičiaus paminklo, pirmąjį per sovietinės okupacijos metus mitingą, kuriame viešai pasmerktas Molotovo-Ribentropo paktas. Taip pat P. Cidzika 1989 m. vasario 16 d. mitinge prie Vilniaus katedros pirmąkart paskelbė apie Mažosios Lietuvos sovietinį genocidą. 1988 m. pradžioje jis kartu su P. Pečeliūnu ir kitais bendraminčiais įkūrė „Politinių kalinių gelbėjimo grupę“, kurios tikslas – priversti sovietų valdžią išleisti iš lagerių ir tremties lietuvius politinius kalinius. Nesulaukus jokių valdžios veiksmų, nors reikalavimai išvaduoti politinius kalinius buvo rašomi peticijose, skelbiami mitinguose, P. Cidzika 1988 m. rugpjūčio 16 d. Katedros aikštėje pradėjo bado akciją reikalaujanti paleisti politinius kali-

nus ir išvesti iš Lietuvos okupacinę kariuomenę. Vilniaus centre vykstanti bado akcija patraukė ne tik lietuvių visuomenės, bet ir vis gausiau Vilnių lankančių užsieniečių dėmesį, buvo plačiai komentuojama Vakarų spaudoje. Prie P. Cidziko akcijos prisijungė savanoriai, kartais badautojų skaičius siekė iki dešimties. Akcija pasiekė tikslą – 1988 m. pabaigoje politiniai kali-

iki šalia KGB būstinės Lubiankoje stovėjusios bažnytelės. Po šio žygio Petras kalbėjo: „Atlikau, dabar stebėkite, kas dėsīs“. Ir netrukus prasidėjo Sovietų sąjungos byrėjimas... 1993 m. rugpjūčio mėn. P. Cidzika surengė pasninko akciją dėl Rusijos kariuomenės išvedimo (vadinamasis Sandoros aktas).

Petras labai išgyveno dėl Lietuvos sunkumų, jis visą gyvenimą išliko pilietiškas, nepatogus valdžiai žmogus. 2007 m. rugpjūčio 23 d. Nacionalinėje filharmonijoje, minint mitingo prie A. Mickevičiaus paminklo 20-ąsias metines, jis savo kalboje teigė: „Nuo 1990 m. kovo 11 d. nusižudė 35 tūkstančiai, apie pusė milijono paliko tėvynę. Tauta įvaryta į kampą – žudosi arba palieka tėvynę. Jei nesi komunistas ar rezervistas ir nelaižai jiems kojų, tau vietos Lietuvoje nebus. Jie taip trokšta „atsilaužti“ pyrago iš šio istorinio 1987 m. rugpjūčio 23 d. ir kitų įvykių, taip braunasi alkūnėmis...“. Uždavė klausimą: „Už ką visa tai dabar? Argi mes nelaimėjome nuostabių pergalų, ar nebuvo dvasinio atgimimo Katedros aikštėje ir Lietuvoje, ar nebuvo Baltijos kelio?“

Už nuopelnus, siekiant Lietuvos nepriklausomybės, ginant žmonių teises

P. Cidzika bado akcijos metu. Gedimino (Katedros) aikštė. Vilnius, 1988 m. Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių

niai grįžo į Lietuvą. Dėl okupacinės kariuomenės išvedimo Petras dar ne kartą skelbė bado ir pasninko akcijas. Iki Lietuvai atkuriant Nepriklausomybę P. Cidzika buvo šešis kartus sulaikytas ir kalinamas nuo 3-ų iki 15-os parų, jo namuose atliktos septynios kratos.

P. Cidziko rūpesčiu 1988 m. rugsėjo mėn. Pelesoje (Baltarusija) buvo pastatyta koplyčia. 1989 m. P. Cidzika buvo vienas Mažosios Lietuvos reikalų tarybos steigėjų, kurį laiką buvo vicepirmininkas. 1990 m. rugpjūčio mėn. inicijavo šv. Mišias prie Karaliaučiaus katedros Jono Bretkūno „Biblijos“ vertimo 400-mečiui paminėti, tai padėjo Kaliningrado srityje įregistruoti pirmąją lietuvių katalikų bendruomenę. P. Cidziko iniciatyva nuo 1992 m. kasmet minimos 1944 m. spalio 16 d. sovietinio genocido Mažojoje Lietuvoje pradžios metinės.

1990 m. rugsėjo–spalio mėn. jis organizavo kryžiaus nešimo žygį į Maskvą – 2,5 m dydžio kryžių Lietuvos trispalvių apsuptyje su palyda iškilmingai nešė per Rusijos miestus ir miestelius, per Maskvos miestą, aplink Kremlių

ir laisves okupuotoje Lietuvoje, P. Cidzika 1998 m. rugpjūčio 20 d. Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu Nr. 152 buvo apdovanotas Vyčio kryžiaus 3-iojo laipsnio ordinu (dabar Vyčio Kryžiaus ordino Komandoro kryžius), 2000 m. birželio 30 d. – Lietuvos nepriklausomybės medaliu. Minėtoje kalboje Petras replikavo: „Pakviečia, apdovanoja, o paskui šmeižia, tyčiojasi ir dar kaltina“.

Mirė Petras Cidzika 2019 m. sausio 21 d. Vilniuje, palaidotas Vilniaus Rokantiškių kapinėse. Bet valdžia vienam iš didžiausių Lietuvos laisvės šauklių atsisakė surengti valstybines laidotuves...

Dėl pilietinių-dvasinių akcijų Petrą draugai laikė mistiškiausiu mūsų laikų politiku, kartais jis lygintas su Oskaru Milašiumi. Jį apibūdino kaip ypač tyrą žmogų: iš jo žvilgsnio, iš minčių. Buvo atviras, bet tik su savais, su bendražygiais, šeima. O sovietų valdžios, KGB atžvilgiu buvo ryžtingas, nepalenkiamas, neperkalbamas. Visiškas Petro asketiškumas žavėjo bendraminčius, gąsdino priešus, bauginą pragmatikus.

Lietuvos partizanas Ivanas Resekovskis

Remiantis vietos žmonių atmintimi, Troškūnų partizanų kapavietėje-memoriale įrengtas atminimo paminklas žuvusiam ir čia palaidotam laisvės kovotojui, ukrainiečiui Ivanui Resekovskiui.

1946 m. sausio 6 d. Žerkiškių kaime (dab. Traupio sen., Anykščių r.) apsup-tame bunkeryje žuvo Lietuvos kariuomenės atsargos leitenantas inžinierius Algirdas Apolinaras Pukas-Janonis iš Radžiūnų kaimo (dab. Taujėnų sen., Ukmergės r.), žemdirbys Jurgis Mačiulis-Dūdūtis iš Laukagalių kaimo (dab. Traupio sen., Anykščių r.) ir buvęs vokiečių karo belaisvis, ukrainietis Ivanas Resekovskis, iki kovų pradžios gyvenęs Radžiūnuose.

Pukų giminės iniciatyva, partizanams A. A. Pukui-Janoniui ir J. Mačiuliui-Dūdučiui Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras 2015 m. suteikė kario savanorio statusus. Kartu su jais žuvusiam I. Resekovskiui toks statusas liko nesuteiktas, nepavykus rasti archyvinių žinių apie jo asmenį, nes 1946 m. jis, kaip žuvęs kovotojas, liko neatpažintas ir dokumentuose neįvardytas.

I. Resekovskio asmenybės atmintį XX a. antroje pusėje išsaugojo ir pirmą informaciją pateikė kartu su juo žuvusio Algirdo Apolinaro Puko artimieji: jo brolis Albinas Pukas (1914–1994), seserys Ona Pukaitė-Petronienė (1910–1997) ir Joana Pukaitė (1912–1997) bei šeimos prisiminimus saugantis O. Petronienės anūkas Raimondas Totoraitis (g. 1963 m.).

Pukų šeimoje buvo žinoma, kad I. Resekovskis į Lietuvą buvo atgabentas 1940 ar 1941 m. kaip Raudonosios armijos kareivis. Karo pradžioje kartu su kariuomene nepasitraukęs į Rytus, 1941 m. vasarą čia jis pateko į vokiečių nelaisvę, ir okupacinės valdžios kaip karo belaisvis buvo perduotas ūkio darbams į Radžiūnų kaimo ūkininko Jono Puko ūkį, kur liko gyventi iki 1945 m. Ukrainietis, pagal vokiečių nustatytas taisykles, turėjęs būti naktimis užrakintas ir saugomas, bet jis susidraugavo su Pukų šeima ir gyveno kaip jos narys.

Tuo metu šeimoje kaip tik trūko vyriškos darbo jėgos, nes abu Pukų sūnūs studijavo Vytauto Didžiojo universitete, Kaune. Vyresnysis Albinas baigė medicinos studijas ir karo metais pradėjo dirbti gydytoju Panevėžyje. Jaunesnysis Algirdas Apolinaras Pukas (1916–1946) iki 1944 m. studijavo chemijos technologiją, studijų metais Kaune buvo aktyvus 1941 m. Birželio sukilimo dalyvis, po studijų 1944 m. rudenį dar kiek laiko dirbo Radviliškyje.

1944–1945 m. prasidėjus prievartinei mobilizacijai ir represijoms dėl antisovietinės veiklos 1940–1941 m., į tėviškę grįžęs A. A. Pukas ir I. Resekovskis iš pradžių kartu slapstėsi J. Puko namuose, kur buvo įsirengę slėptuvę. Bet 1945 m. balandį Panevėžyje už protestus prieš lavonų guldymą gatvėse

Pukų namas Rimdžiūnų k. Jame buvo įrengta slėptuvė, kur 1944 m. slėpėsi A. Pukas bei I. Resekovskis, iš čia jie pasitraukė į partizanų gretas

suėmus ir įkalinus Albiną Puką, padažnėjus kratoms ir kaime, jiedu iš namų pasitraukė ir įsijungė į Jono Baltušniko-Vienolio kuopos partizanų gretas. Šios kuopos partizanai veikė daugiausia Raguvos valsčiuje, iš dalies ir Taujėnų bei Troškūnų valsčiuose.

1945 m. rudenį abu partizanai bei prie jų prisijungęs Jurgis Mačiulis-Dūdūtis (1912–1946) įsirengė žieminį bunkerį Troškūnų girioje prie Žerkiškių kaimo, apie 15 km nuo Radžiūnų kaimo, tuo metu jau priklausydami Šarūno rinktinės 1-osios Gražinos kuopos T. Kosciuškos partizanų būriui.

Ten partizanai buvo išduoti ir visi trys 1946 m. sausio pradžioje per NKVD kareivių ir strībų apsaustį žuvo. Partizanų kūnai buvo nuvežti į Troškūnus, jų palaikai buvo niekinami miestelio centrinėje aikštėje prie bažnyčios, paskui užkasti žvyruobėse už tuometinių kapinių. Vietinis J. Mačiulis iškart buvo atpažintas. Žinia apie kartu su juo žuvusį A. A. Puką irgi slapčia buvo perduota jo seseriai O. Pukaitėi-Petronienei, kuri tuo metu supratusi, kad kartu su broliu bus žuvęs ir I. Resekovskis. Tačiau Troškūnuose šis žuvęs partizanas liko nenustatytas ir neįvardytas.

Ir Pukų šeimoje ištisus dešimtmečius jis buvo minimas tik kaip rusas karo belaisvis, pramokęs kalbėti lietuviškai, prisimenamas kaip neaukštas, linksmo būdo vyrukas, gimęs maždaug 1920-aisiais. Kaime karo metais gyvenusį karo belaisvį prisiminė ir kiti senosios kartos Radžiūnų gyventojai, apie jį yra pasakojusi Albina Svirskaitė-Petronienė, gimusi 1931 m. ir prieš keletą metų mirusi.

Tik iš lagerio sugrįžęs vyriausiasis Jono Puko sūnus Albinas jį prisiminė ir įvardijo kaip iš Ukrainos kilusį Ivaną Resekovskį. Šeimoje neišliko jokių asmens dokumentų ar nuotraukų, kurios liudytų belaisvio gyvenimą Radžiū-

Įsėkitės ramybėje

Justinas Padegimas
1932–2024

Gimė Alytaus rajone, Ryliškių parapijoje, Bugonių kaime, augo labai patriotiškoje šeimoje, kurioje buvo puoselejamas labai aiškios vertybinės nuostatos – tautiškumas, patriotiškumas ir pilietiškumas. Tačiau tuo istoriniu laikotarpiu minėtos vertybės nebuvo priimtinos Lietuvos okupantams ir jų pakalikams, neretai jos patriotiškiems gyventojams tapdavo dideliais išbandymais ir netgi tragedijomis.

Pirmasis į partizaninę kovą įsitraukė J. Padegimo tėvas Vincas Padegimas, 1945 m. įstojęs į Vėtros partizanų būrį. Gerai žinodamas, kas gali ištikti partizanų šeimas, vyras patikėjo kalbomis, jog legalizavusis, jų šeimos nebus liečiamos, tačiau vos spėjęs grįžti namo, buvo suimtas ir nuteistas 10 m. lagerio.

J. Padegimas-Upelis su metais vyresniu broliu (žuvęs neaiškiais aplinkybėmis) partizanų ryšininkais tapo būdami šešiolikmečiai. 1950–1952 m. jis buvo partizanų ryšininku bei rezerviniu partizanu, dalyvavo daugelyje mūšių, buvo kelis kartus sužeistas. Aktyviai veikė Alytaus rajone, jam teko kovines užduotis vykdyti ir Lazdijų rajone. Buvo išduotas ir paimtas į priešų nelaisvę. 1953 m. jį nuteisė ir ištrėmė į Krasnojarsko sritį. Po 1960 m. grįžo į gimtinę ir Alytuje dirbo autokranininku, vairuotoju. 1989 m. J. Padegimas įsitraukė į Sąjūdžio veiklą, aktyviai dalyvavo Sausio 13-osios įvykiuose ir buvo apdovanotas Sausio 13-osios atminimo medaliu, o atkūrus Nepriklausomybę, dalyvavo Šaulių bei Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungų veikloje.

„Jis dažnai susitikdavo su Alytaus miesto savivaldybės mokyklų mokiniais, bendravo aktualiomis pilietinėmis, patriotinėmis temomis. Labai džiaugėsi, kai 2020-aisiais išsipildė sena svajonė – Alytaus Senamiesčio skvere buvo pastatytas paminklas Dainavos apygardos partizanams. Mes atsisveikiname su žmogumi, kuris visą savo gyvenimą visur ir visada kartu su Lietuva ėjo į laisvę ir nepriklausomybę,“ – atsisveikindamas su J. Padegimu-Upeliu sakė V. Valūnas.

LPKTS Alytaus filialas

Užjaučiame

Mirus Alfonsui Vytautui Astrauskui, buvusiam 1948 metų tremtiniui, nuosirdžiai užjaučiame seserį **Stasę Pučkorienę** ir kitus artimuosius.

LPKTS Telšių filialas

nuose ar partizaninę kovą. Ankstyvuokariu partizanams fotografuoti būdavo draudžiama, o ir vėliau, kaip prisimena R. Totoraitis, represijų baimė A. Puką ir abi jo seseris lydėjo iki gyvenimo pabaigos. Jie įbauginti vengė pasakoti apie pokario įvykius, sakydavo: „Geriau patylėk, nes už lango gal rusas, gal blogas kaimynas klausosi“.

Vis dėlto O. Pukaitė-Petronienė senatvėje yra minėjusi, kad į mišką išėjęs ir kartu su jos broliu slapstėsi I. Resekovskis jautėsi labiau lietuvis, nei slaviškos kilmės, ir niekada neieškojo kokio nors kontakto su rusais, kad atskleistų savo kilmę.

Jurbarke gyvenantis R. Totoraitis ne kartą kreipėsi į įvairias valstybines institucijas bei privačius iniciatorius, bandydamas ieškoti I. Resekovskio kil-

mės ar jo artimųjų Ukrainoje, tikriausiai nė nežinančių šio asmens likimo XX a. viduryje. Tačiau paieškų iniciatyvos kol kas jokio rezultato nedavė, toks asmuo neminimas ir dingusiųjų Antrojo pasaulinio karo dalyvių duomenų bazėse.

Rengiant Troškūnų partizanų atminimo memorialą toje dabartinių kapinių vietoje, kur pokario metais už kapų tvoros žvyruobėse buvo užkasami žuvusių laisvės gynėjų kūnai, šio memorialo iniciatoriaus Alberto Petronio-Vyturėlio (1933–2022) rūpesčiu, vienas simbolinis atminimo kryžius buvo skirtas ir žuvusiam kovotojui Ivanui Resekovskiui, nurodant jo tautinę kilmę bei žūties datą.

Parengė

Tautvydas KONTRIMAVIČIUS

Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės diena Troškūnuose

Gegužės 17 d. (penktadienį) 10 val. paminklo Šarūno rinktinės, partizano ukrainiečio Ivano Resekovskio šventinimo iškilmės Troškūnų miesto kapinėse. **10.40 val.** ekskursija po Troškūnų girininkijos arboretumo skulptūrų parką. **11 val.** Lietuvos kariuomenės ginkluotės paroda visuomenei. **11.20 val.** – gardi kareiviška košė ir skani arbata.

Dalyvauja: Anykščių r. savivaldybės meras Kęstutis Tubis, Ukrainos ambasadorius Lietuvoje Petro Besta, Konstantinopolio patriarchato egzarchato Lietuvoje kancleris, arkikunigas Vitalijus Mockus, KASP Vyčio apygardos 5-osios rinktinės 505 pėstininkų kuopa, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Anykščių filialas, Lietuvos šaulių sąjunga, Utenos apskrities šaulių 9-oji rinktinė, Anykščių Dariaus ir Girėno 1-oji kuopa, Anykščių bitininkų draugija, A. Baranausko ir A. Vienolio-Žukausko memorialinis muziejus.

Tremtinys ISSN 2029-509X
www.lpkts.lt

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga
Įmonės kodas 300032645

Adresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas,
Tel. (8 37) 323 204, 8 667 39218
El. p. tremtinys.redakcija@gmail.com
El. p. lpkts@lpkts.lt

Ats. sąsk. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365 AB „SEB“ bankas

Spausdino
spaustuvė UAB „Morkūnas ir Ko“,
Draugystės g. 17, Kaunas

2 spaudos lankai. Tiražas 800 egz.
Kaina 1,00 euras.

Prisiminta poetė Dalia Teišerskytė

Ona STRIŠKIENĖ

Panevėžio krašto žmonių su negalia sąjungos (PKŽNS) patalpose vos ne kasdien vyksta renginiai. Balandžio 25 d. buvo popietė, skirta poetei, žurnalistei, buvusiai tremtinei, ilgametei Seimo narei, visuomenės veikėjai Daliai Teišerskytei. Popietę pradėjo sąjungos pirmininkas Jonas Dumša, kalbėjo Panevėžio miesto Parko bibliotekos bibliotekininkė Jolanta Gerasimovienė.

Susitikimas su poete bibliotekoje buvo numatytas šiemet, bet D. Teišerskytės netekome 2023 m. lapkričio 27 d., per jos 79-ąjį gimtadienį. Teko apie poeziją, jos išleistas knygas kalbėtis jau be jos. Turėjome galimybę dar kartą prisiliesti ir atsiversti D. Teišerskytės knygą apie tremtį „Ir aš ten buvau...“.

1946 m. jos tėvas Pranas Teišerskis buvo areštuotas, nuteistas ir 1950 m. žuvo Taišeto lageryje. 1948 m. motina Kotryna Teišerskienė ir vyresnieji jos vaikai Algimantas ir Danutė buvo ištremti į Sibirą. Dalią ir du jos brolius (Eugenijų ir Rimantą) šešerius me-

tus augino senelė. 1950–1953 m. mokėsi Kretingos vidurinėje mokykloje. 1953 m. į Sibirą ištremta visa likusi šeima. Sibire mirė abu vyresnieji broliai. Dalia 1953–1959 m. mokėsi Rusijos Irkutsko srities Meždugrankos miškų ūkio septynmetėje mokykloje. 1959–1962 m. dirbo miškų ūkio darbininke. 1962 m. grįžo į Lietuvą. Bibliotekininkė labai jautriai kalbėjo apie D. Teišerskytę, jos likimą, neišsenkančią pasiryžimą dirbti, kurti.

Klausėmės poetės žodžiais sukurtų dainų. Esame labai dėkingi už surengtą prisiminimo popietę.

Atminimo popietės dalyviai Panevėžio miesto Parko bibliotekoje

Filosofo Imanuelio Kanto 300-osioms gimimo metinėms: knygos, tekstai, vaizdai

Dr. Raimundas KAMINSKAS

Kaune, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos salėje, vyko parodos „Filosofo iš Karaliaučiaus universiteto Imanuelio Kanto 300-osioms gimimo metinėms: knygos, tekstai, vaizdai“ iš XXVII knygos mėgėjų draugijos nario, LGGRTC Sekretoriato vyresniojo patarėjo dr. Raimundo Kaminsko rinkinių.

Minėjimo dalyviai LPKT sąjungos salėje

Reginyje savo mintis apie I. Kantą ir šią parodą išsakė XXVII knygos mėgėjų draugijos pirmininkė Dalia Poškienė, prof. Arimantas Dumčius, doc. Martynas Purvinas, Kauno liuteronų bažnyčios klebonas kun. Saulius Juo-

zaitis, LPKTS valdybos pirmininkas Vladas Sungaila bei pats parodos organizatorius. Šiais metais pasaulis mini garsaus mąstytojo Imanuelio Kanto 300 metų gimimo jubiliejų.

Imanuelis Kantas – baltų/(lietuvių?)

Imanuelis Kantas

kilmės pasaulinis filosofas, vokiečių klasikinės filosofijos pradininkas, tyrinėjęs, dėstęs ir rašęs apie filosofiją, antropologiją, gnoseologiją, logiką ir kitus dalykus. Kantų šeimą siejo ryšiai su Klaipėda – čia gyveno net trys Kantų

giminės kartos (prosenelis Richardas Kantas, senelis Hansas Kantas, tėvas Johnas Georgas Kantas) ir vertėsi tų laikų populiariu balniaus amatu.

I. Kantas 42 metus iš beveik 80 gyvenimo metų dėstė Karaliaučiaus universitete. Būdamas 46-erių, ten tapo logikos ir matematikos profesoriumi. Septynis kartus ėjo Filosofijos fakulteto dekanu pareigas, du kartus – Karaliaučiaus universiteto rektorius pareigas.

Pasaulinį pripažinimą I. Kantui pelnė trys filosofinės knygos: „Grynojo proto kritika“ (1781 m.), „Praktinio proto kritika“ (1788 m.) ir „Sprendimo galios kritika“ (1790 m.).

I. Kantas garsėjo punktualumu ir sąsulumu – niekada iš Karaliaučiaus krašto taip ir neišvyko. Mirė 1804 m. vasario 12 d. Buvo palaidotas pačiame miesto centre – prie katedros. 1924 m. pastatytas I. Kanto memorialas-kolonada.

Kaune, miesto centre, yra Imanuelio Kanto gatvė, kuriai toks pavadinimas buvo suteiktas dar 1923 m. Gatvė tokį vardą išlaikė tik iki 1946 m. Vėliau nuo 1989 m. gatvės pavadinimas vėl buvo sugrąžintas.

Autoriaus nuotr.

Skelbimai

Gegužės 16 d. (ketvirtadienį) 13 val. Vytauto Didžiojo karo muziejus (K. Donelaičio g. 64, Kaunas) kviečia į Kengyro lagerio politinių kalinių sukilimo 70-mečio minėjimą-konferenciją.

13 val. Vytauto Didžiojo karo muziejaus direktorės Ritos Malinauskienės, LGGRTC generalinio direktoriaus dr. Arūno Bubnio, LPKTS pirmininko dr. Gvido Rutkausko sveikinimo žodis.

13.30–15 val. pranešimai: „Steplago sukilimo istorijos istoriografijos ir šaltinių tyrimo klausimai“ – prof. T. Alanijazovas, Džekzazgano O. A. Baikunurovo universitetas, Kazachstanas; „Ukrainiečiai Kengyre: 1954 m. sukilimo organizatoriai ir dalyviai“ – Larysa Bondaruk, Ukrainos nacionalinės atminties instituto Vakarų tarpregioninio skyriaus vyriausioji specialistė; „Kengyro istorija: ką prisimename ir ko norime?“ – prof. Algis Vyšniūnas, LGGRTC generalinio direktoriaus vyresnysis patarėjas; „Aš – Kengyro sukilimo dalyvis“ – Henrikas Jatautis, buvęs politinis kalinys, 1954 m. Kengyro sukilimo dalyvis; „Lietuviai Kengyro sukilime. 1954 m. gegužės 16–birželio 26 d.“ – Ramunė Driaučiūnaitė, LGGRTC Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus direktorė.

Gegužės 18 d. (šeštadienį) bus minimos Kalniškės mūšio 79-osios metinės. **10 val.** išvykimas iš Simno miesto aikštės į partizaninį žygį „Kalniškės mūšis. Būtina žinoti“ kovotojų taku su vadovu plk. lt. Rimantu Jarmalavičiumi (registruotis internetu: „lkakeliautojai.lt/zygis-seimai-kalniskes-musis--11). Kalniškės mūšio vietoje: **12 val.** šv. Mišios. **13 val.** partiotinių-partizaninių dainų koncertas „Te skamba žygio dainos milžinkapių šaly“. **14 val.** kareiviškos vaišės. **Gegužės 18–19 d.** **15 val.** jaunimo stovykla su Krašto apsaugos savanorių pajėgų Dainavos apygardos 1-ąja rinktine.

***

Gegužės 25 d. (šeštadienį) Lietuvos partizanų memoriale, Kryžkalnyje, Raseinių rajone, vyks renginys skirtas Lietuvos laisvės kovotojų, tremtinių, politinių kalinių, partizanų atminimui ir iškilaus Lietuvos dvasininko, disidento, politinio veikėjo, karo kapeliono, atsargos pulkininko monsinjoro Alfonso Svarinsko 10-osioms mirties metinėms paminėti. **12 val.** šv. Mišios Stulgių Šv. Apaštalo Evangelisto Mato bažnyčioje. **13.30 val.** iškilmingas minėjimas. **14 val.** kompozitoriaus Algirdo Martinaičio penkių dalių oratorija „Tikėjimo ir vilties invokacijos“. Atlikėjai: skaitovas Dainius Svobonas, Valsybūtinis choras „Vilnius“, Lietuvos kariuomenės orkestras.